



Ledarskap, säkerhetsklimat, säkerhetsbeteende och lärande från incidenter

Marcus Börjesson

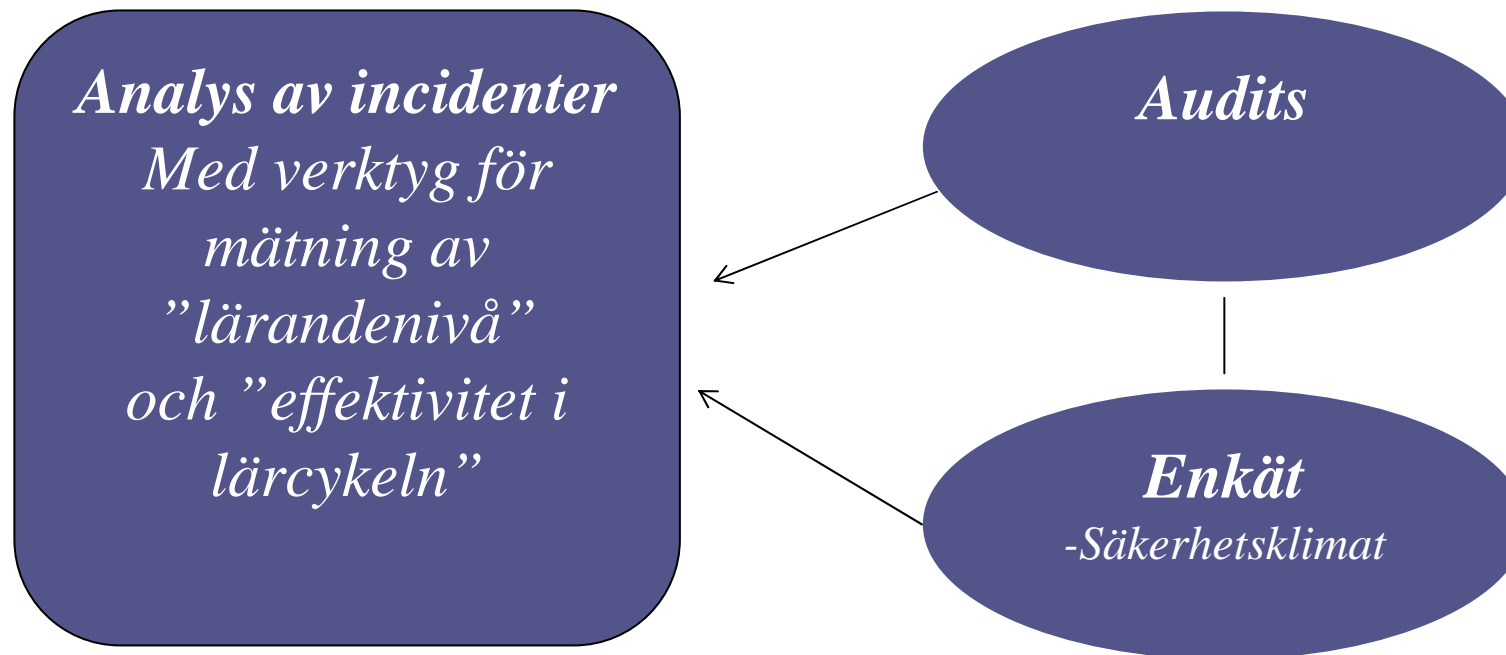
Ann Enander

Anders Jacobsson

Åsa Ek

Roland Akselson

Lärande från incidenter för säkerhet inom farliga verksamheter (3-årigt projekt finans. av MSB)



Syftet med enkätstudien

1. Utveckla och testa ett frågeformulär som mäter dimensioner i säkerhetsklimatet och som är relevant för den svenska processindustrin
2. Undersöka hur arbetsledarnas ledarskapsstil påverkar säkerhetsklimatet (Kelloway, Mullen and Francis, 2006)
3. Undersöka vilka dimensioner som är kritiska för säkerhetsrelaterade beteenden, kunskap och för lärandet från incidenter

Utveckling och testning av frågeformulär

Mätning av:

- Säkerhetsklimat
- Generell tillit mellan ledning och anställda
- Ledarskapsstilar
- Säkerhetsrelaterade beteenden och kunskap

-Formuläret baserades på frågor som använts och testats i andra studier och delvis utvecklades egna frågor. Forskare och praktiker inom projektet valde ut de slutgiltiga frågorna som skulle ingå i enkäten.

-Faktoranalyser genomfördes för att testa den hypotetiska strukturen och identifiera relevanta frågor inom varje dimension.

Bakgrund

- Frågeformulär som mäter säkerhetsklimat bör vara kontextspecifika
- Olika nyanser i säkerhetsklimatet är av intresse att studera utöver en generell faktor
- Tidigare studier indikerar att arbetsledares ledarskapsstil och ledarskapsbeteende är en viktig källa till säkerhetsklimatet
- Finns ett behov att undersöka hur säkerhetsklimatet är relaterat till olika utfallsmått utöver säkerhetsbeteenden och olycks/incident statistik

Vadå säkerhetsklimat?

- **Säkerhetsklimat:** Arbetsgruppens gemensamma uppfattningar om policyer, procedurer och praktik i relation till säkerhet i organisationen (Neal & Griffin, 2002)

Mätning på:

- Grupp-nivå
- Individ-nivå (psykologiskt säkerhetsklimat)

Ledarskapsstilar (Larsson, 2005)



Urval

- 434 (svarsfrekvens = 73.2%) respondenter (operatörsnivån) från sex olika företag inom processindustrin.
- 86 % män och 14 % kvinnor
- Medelålder = 45.04 år
- Operatörerna hade i snitt arbetat 16.6 år i företaget och 13.4 år i sin nuvarande position

Dimensioner i frågeformuläret

Safety climate (34 items)

- *Safety communication*
- *Safety versus production*
- *Management commitment*
- *Employee involvement*
- *Safety education routines*
- *Safety education priority and quality*
- *Reporting*

Trust (4 items)

Safety-specific leadership (13 items)

- *Safety-specific transformational leadership*
- *Safety-specific passive leadership*

Safety-related behaviours and knowledge (14 items)

- *Safety compliance*
- *Safety participation*
- *Safety knowledge*

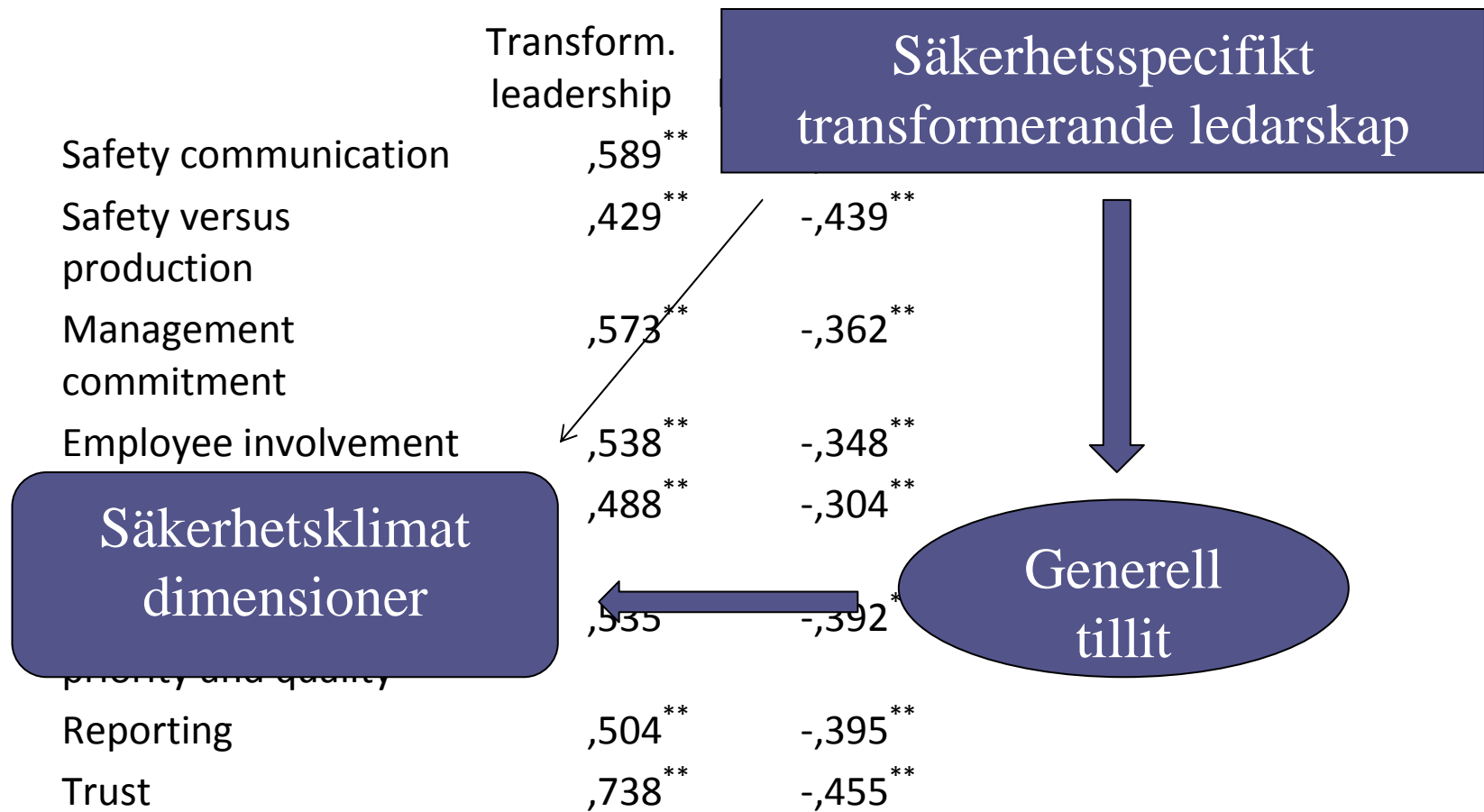
Cronbach's alpha värden varierade mellan .76-.90

Resultat

-Frågeställningar

- Finns det samband mellan operatörernas uppfattningar om sin arbetsledares ledarskapsstil och deras uppfattningar om säkerhetsklimatet?
- Vilka dimensioner i säkerhetsklimatet är starkast relaterade till safety compliance, safety participation och safety knowledge?
- Hur är de studerade dimensionerna relaterade till "lärandenivå" och skiljer sig företag med hög respektive låg "lärandenivå" med avseende på dessa dimensioner?

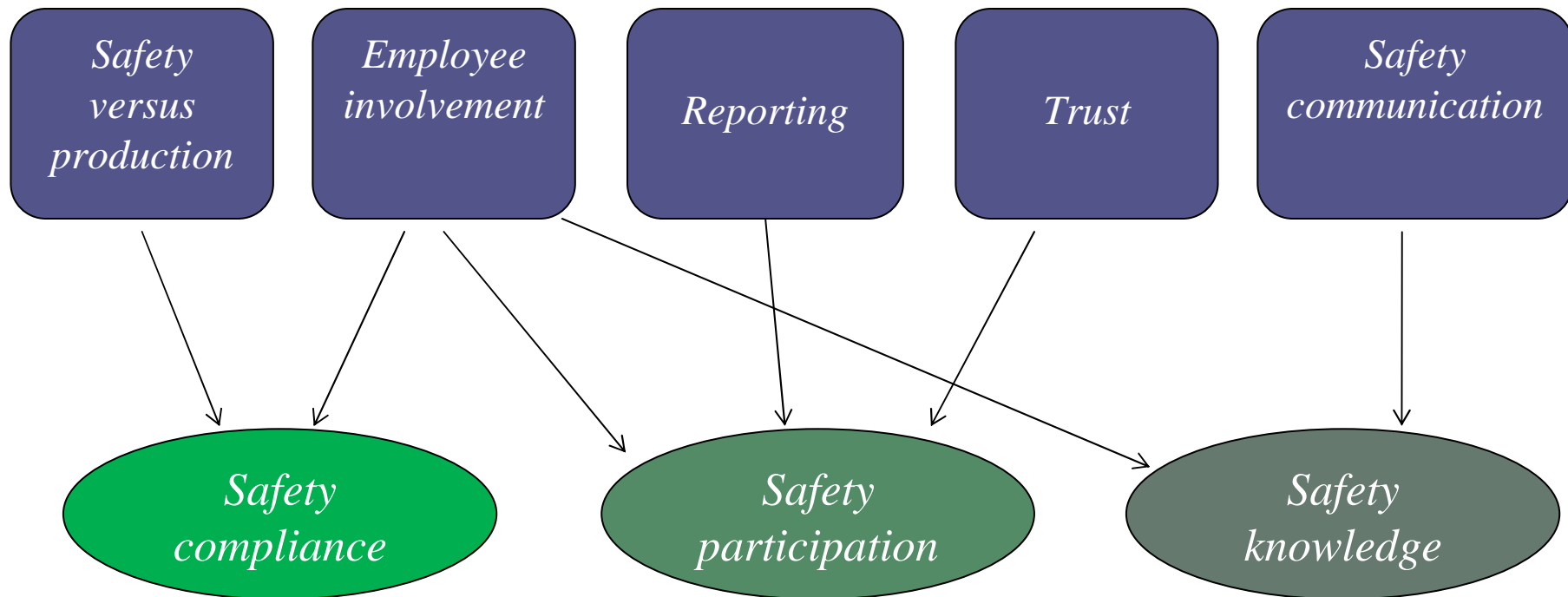
Är arbetsledarnas ledarskapsstil relaterat till säkerhetsklimatet?



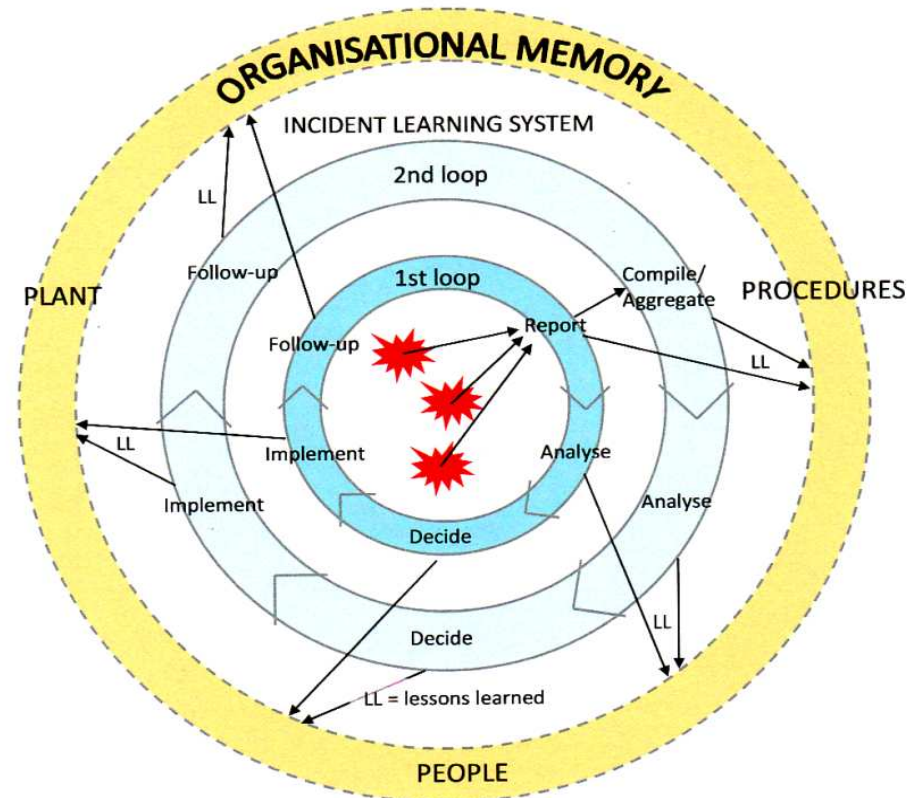
Korrelationer mellan ledarskapsdimensionerna och säkerhetsrelaterade beteenden och kunskap sträckte sig från .25-.34



Vilka dimensioner är starkast relaterade till säkerhetsrelaterade beteenden och kunskap?



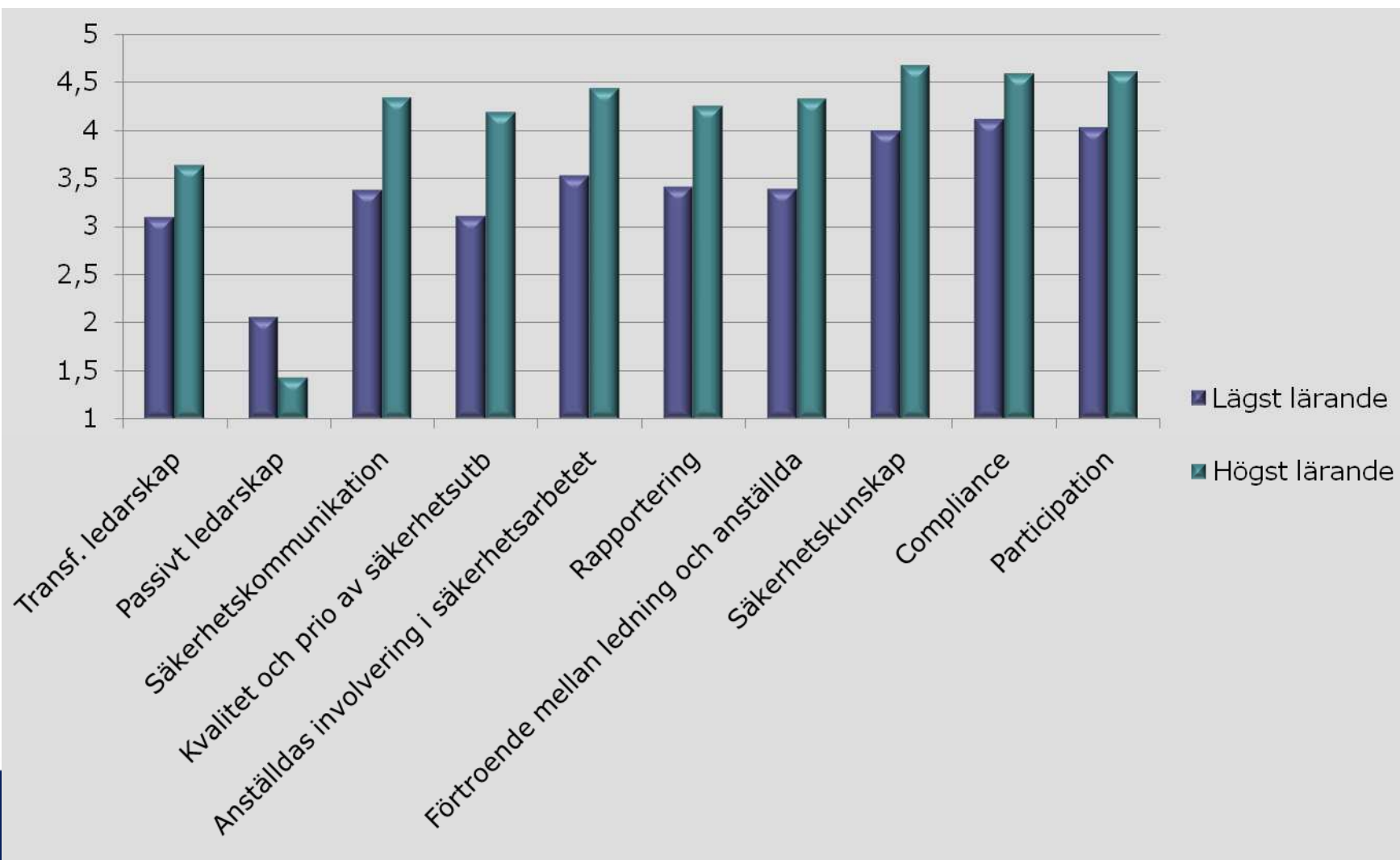
Lärcykel för incidenter (Jacobsson, 2011)

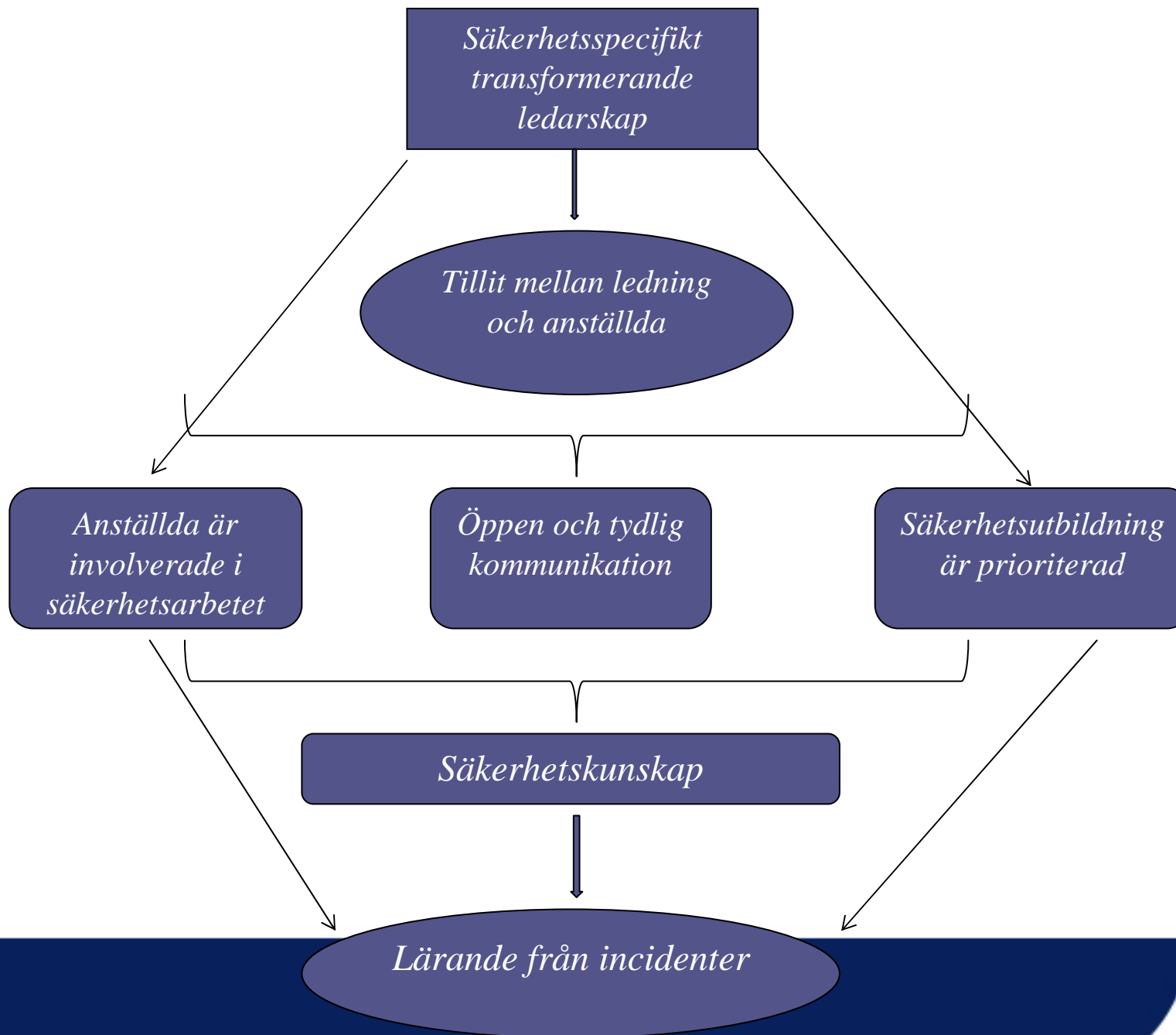


Vilka dimensioner är starkast relaterade med lärande från incidenter?

	Lärande från incidenter
Safety communication	,319**
Safety versus Production	,243**
Management commitmentt	,285**
Employess involvement	,286**
Safety education routines	,282**
Safety education priority and quality	,341**
Reporting	,290**
Trust	,338**
Transformational leadership	,192**
Pasive leadership	-,226**
Safety compliance	,201**
Safety participation	,256**
Safety knowledge	,325**

Jämförelse av företag med lägst respektive högst bedömt lärande från incidenter





Slutsatser...



- Ledarskapet hos arbetsledare har en tydlig påverkan på säkerhetsklimatet och påverkar indirekt anställdas säkerhetskunskap graden av säkerhetsrelaterade beteenden och "lärandenivån"
- Kritiska aspekter för en god säkerhet i farliga verksamheter och ett gott säkerhetsinriktat lärande tycks vara:
 - Att anställda känner sig involverade i säkerhetsarbetet
 - Att anställda är villiga att rapportera och känner att dessa rapporter tas på allvar av ledningen.
 - Att det finns ett öppet och tydligt kommunikationsklimat kring säkerhetsfrågor.
 - Att det finns ett ömsesidigt förtroende mellan anställda och ledning
 - Att säkerhetsutbildningen upplevs som relevant och prioriterad

Praktiska implikationer av delstudien

- **Säkerhetsklimatenkät (34 frågor):** ger en möjlighet för organisationer att relativt **snabbt få en överblick över säkerhetsklimatet** inom olika avdelningar och arbetsgrupper och sätta in insatser när brister identifieras. Möjligheten att identifiera olika dimensioner i klimatet möjliggör **mer specifika och effektiva insatser**.
- **Säkerhetsinriktat ledarskapsenkät (13 frågor):** ger en möjlighet för organisationer att relativt **snabbt få en överblick över hur anställda uppfattar sin närmaste chefs ledarskap**. Resultatet kan användas som diskussionsunderlag vid utbildningar och utvecklingssamtal och kan också ge indikationer på när ledarskapet, av de anställda, uppfattas som passivt.

Reflektioner

- **Vikten av ett balanserat säkerhetsarbete**

- Less is more?

- Negativa aspekter av dåligt förankrade säkerhetsverktyg och säkerhetsmål

- **Vikten av att arbetsledaren "syns" i verksamheten, är en god förebild och ger vardaglig feedback/återkoppling**

"Vi får massa direktiv från dom på kontoret, men dom rimmar dåligt med verkligheten på golvet"

"Ni kan väl passa på att göra en studie på våra chefer och exempelvis titta på hur många som använder skyddsutrustning"